

Inspektion av överförmyndaren i Bollebygds kommun

Sammanfattning

Länstyrelsen i Västra Götalands läns inspektion föranleder ingen kritik. Det har vid inspektion inte framkommit annat än att överförmyndaren i Bollebygds kommun arbetar i enlighet med gällande lagstiftning.

Beskrivning av Länstyrelsens inspektion

Inom ramen för årets inspektion har Länstyrelsen begärt in och granskat det av överförmyndaren, enligt 9 § förmyndarskapsförordningen (1995:379) förda registret samt ett antal stickprovvis utvalda akter. Överförmyndaren har genom överförmyndarkontoret i Skövde fått komma in med svar på ett antal frågor rörande verksamhetsåret 2020. Därefter har Länstyrelsen hållit ett digitalt sammanträde med representanter för överförmyndarkontoret där Länstyrelsen har gått igenom de svar som lämnats av verksamheten samt de iakttagelser som gjorts vid granskningen av akterna.

Under sammanträdet den 20 maj 2021 har medverkat avdelningschef Jan Wallgren och enhetschef Benny Larsson. Från Länstyrelsens sida har Anja Garstad och Therese Bragd Gustavsson medverkat.

Myndighetens organisation

Överförmyndaren i Bollebygds kommun ingår tillsammans med ytterligare 11 kommuner i ÖiS (Överförmyndare i samverkan). Verksamheten bedrivs i ett gemensamt överförmyndarkontor i Skövde. Var och en av de samverkande kommunerna har fortfarande en egen överförmyndare eller överförmyndarnämnd. Överförmyndarna har delegerat sina beslutsbefogenheter (med undantag av vissa beslut) till tjänstemännen på det gemensamma kontoret i Skövde. Någon ändring vad gäller överförmyndaren eller ersättaren har inte skett sedan förra inspektionen 2020.

Tjänstemannaorganisation består av 4 beslutsfattare, 3 handläggare, 3 administratörer. En beslutsfattare och en administratör är tjänstlediga. Sammanlagt är det 12 årsarbetskrafter samt en timanställd beslutsfattare, vilket är oförändrat sedan förra inspektionen i december 2020.

Överförmyndarens utbildning och fortbildning

Tjänstemännen har under 2020 deltagit i två internutbildningar samt i FSÖ-studiedagar via Webb. Överförmyndaren och dennes ersättare har deltagit i internutbildning i samband med ÖiS-träff (2 ggr/år). Samma utbildningsinsatser

planeras under 2021 för tjänstemannaorganisationen samt för överförmyndaren och ersättaren.

Överförmyndarverksamhetens tillgänglighet

Överförmyndarkontoret i Skövde har telefontider på tisdagar 9-11 och torsdagar 13-15. Under övrig tid går det att komma i kontakt med kontoret via e-post ois@skovde.se. Verksamheten tar endast emot bokade besök. Kontaktuppgifter till överförmyndaren finns på Bollebygds kommuns hemsida.

Överförmyndaren ska före den 1 januari varje år underrätta länsstyrelsen om sin mottagningstid i enlighet med 8 § förmyndarskapsförordningen. Länsstyrelsen har inte underrättats om överförmyndarens mottagningstider i enlighet med bestämmelsen, utan uppgifterna har fått inhämtas från ÖiS samt Bollebygds kommuns hemsida.

Verksamhetens omfattning

Antalet ärenden per den 31 december 2020 framgår av bilaga 1.

En viss ökning av antalet ärenden har noterats. Det kan bero på demografiska orsaker samt på generös tillämpning av bestämmelserna från domstolens sida. Vissa ärenden, såsom godmanskap för ensamkommande barn, har dock minskat.

Överförmyndaren ska enligt 26 § förmyndarskapsförordningen årligen lämna in statistikuppgifter till Länsstyrelsen. Statistiken för verksamhetsåret 2020 har lämnats in den 8 februari 2021.

Granskning av årsräkningar

Cirka 78 procent av årsräkningarna kommit in i tid, utan hänsyn tagen till beviljat uppskov. Den sista september 2020 var verksamheten klar med granskning av 98,7 procent av årsräkningarna för 2019. Uppgifterna avser hela verksamheten inom ÖiS.

För att säkerställa att årsräkningarna kommer in i tid är bevakningsrutinen följande. Rapporter plockas löpande ut ur systemet där det framgår vilka årsräkningar som är inlämnade eller inte, samt vilka som har uppskov. När den 1 mars passerat plockas rapport ut och påminnelse skickas till samtliga som inte har uppskov. Bevakning läggs i systemet med 14 dagar. Sedan följs även de med anstånd upp. Är årsräkningen ej inkommen efter påminnelse så läggs akten till vitesföreläggande som administreras av beslutsfattarna.

Granskningen av årsräkningarna sker antingen i form av normalgranskning eller en djupgranskning. Normalgranskning består av granskning på tre plan: förgranskning (formalia), ekonomisk granskning (kontrollräkning och avstämning mot verifikat, utan kontoutdrag) och laglighetsgranskning (kontroll bakåt i tiden att t.ex. alla tillstånd finns). Vid djupgranskning begärs ställföreträdarens handlingar full ut, varefter full revision genomförs.

Antalet ärenden som ska djupgranskas har ökat. Urvalet är slumpmässigt, men även överlämnade ärenden djupgranskas och de ärenden där beslutsfattaren tidigare gjort en notering om det alternativt där granskaren bedömt att en djupare granskning krävs.

Under 2020 har sammanlagt 18 ställföreträdare blivit föremål för vitesförelägganden med anledning av ej i tid inkommen årsräkning (uppgiften avser hela verksamheten inom ÖiS). Några viten har sedan blivit utdömda.

Ställföreträdare

Nya ställföreträdare får introduktionsutbildningar och utbildningar i redovisning samt en handbok.

Det finns ingen uttalad gräns för hur många uppdrag en ställföreträdare får ha, utan en lämplighetsbedömning görs i respektive ärende. Allt beror på ställföreträdarens kapacitet, antal uppdrag som ställföreträdaren redan har och uppdragens komplexitet. Man försöker att inte överskrida 8-10 uppdrag.

Under verksamhetsåret 2020 har 4-5 ställföreträdare entledigats pga misskötsamhet (uppgiften avser hela verksamheten inom ÖiS).

Frågor som undersökts särskilt

Vid inspektionen har särskilt diskuterats frågan om sammanblandning av ekonomier och på vilket sätt detta följs upp vid nästkommande granskning av årsräkning. Även frågan om hur verksamheten följer upp årsräkningar som granskats med anmärkning har diskuterats särskilt.

Vad gäller sammanblandning av ekonomier har följande framkommit. Om det har upptäckts sammanblandning ska beslutsfattaren ta ställning till ett entledigande av ställföreträdaren och i de flesta fallen blir ställföreträdaren entledigad. Många gode män tycker att det är svårt att använda internetbanken och att inte sammanblanda via sitt eget BankId för att det är enklare att betala räkningar. Nya godemän är överrepresenterade bland de som sammanblandar ekonomier. Då handlar det om att de inte förstått att det inte är tillåtet och det finns inget uppsåt. Vid utbildningar är verksamheten övertydliga om att sammanblandning inte är tillåten. Även föräldrar kan ha det svårt att förstå att man t.ex. inte kan förskottera. Om sammanblandning konstaterats och det även vid nästa års granskning upptäcks att ställföreträdaren åter igen gjort samma sak blir det fråga om ett entledigande.

I fråga uppföljning av årsräkningar som granskats med anmärkning har framkommit följande. Om en årsräkning blivit granskad med anmärkning ska noteras både i systemet och i akten. Det framgår även av handläggarnas egna uppföljningssystem över granskade årsräkningar. Vid nästa års granskning ska årsräkningen djupgranskas. Vid upprepade anmärkningar kan det bli fråga om entledigande av ställföreträdaren.

Det har vidare diskuterats särskilt vilken rutin som finns kring underrättelse om arvodesbeslut till huvudmän som ska betala arvodet. Det framgår att i de fall huvudmannen förstår vad saken gäller underrättas huvudmannen om beslutet om arvodet ovanligt högt. Bedömningen i frågan ska framgå av akten och beslutet. Dessa rutiner ska gälla från förra året.

Avslutningsvis har det under sammanträdet framkommit att verksamheten genomför en internrevision som ska bli klar till sommaren. Behovet av den har uppmärksammas i samband med Länsstyrelsens tidigare tillsyn då det i vissa ärenden saknats förordnanden eller upptäckts att arvodet omfattat även det som inte ingått i uppdraget. Detta har varit ärenden från de 7 kommuner som ursprungligen ingått i samverkan. Det har då inte gjorts någon genomgång av akterna innan de

gått in i nya organisationen. I de fall huvudmannen fått betala för arvode i strid med förordnandets omfattning har arvodet kvittats mot kommande års arvoden. Det görs även en bedömning i fråga om uppdraget behöver jämkas.

Granskade akter

Vid inspektionen har nedanstående stickprovsvis utvalda akter granskats. Akterna har avsett godmanskap (enligt 11 kap. 2 § och 11 kap. 4 § föräldrabalken) och har granskats i vissa utvalda delar alternativt i sin helhet.

Akt nummer

9483, 8408, 10587, 9832

Granskats utan anmärkning.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen noterar att överförmyndaren i Bollebygds kommun inte underrättat Länsstyrelsen om sina mottagningstider. Länsstyrelsen förutsätter att överförmyndaren ska se till att underrättelsen om mottagningstider lämnas in före den 1 januari varje år.

I övrigt har det vid tillsynen framkommit följande. Statistikuppgifterna har lämnats in i tid. Granskning av årsräkningar för 2019 sker inom rimlig tid. Granskningen av registret över ställföreträdarskap föranleder inga påpekanden. Akterna förefaller vara i god ordning, är överskådliga och välskötta. Det finns goda rutiner för bl.a. uppföljning av årsräkningarna som granskats med anmärkning eller där sammanblandning av ekonomier förekommit. Det har vid tillsynen av överförmyndaren i Bollebygds kommun inte framkommit annat än att överförmyndaren arbetar i enlighet med gällande lagstiftning. Inspektionen kan därför avslutas.

Vid protokollet
Anja Garstad

Bilaga

Utdrag ur inlämnad statistik för år 2020

Kopia till

Överförmyndaren i Bollebygds kommun, kommunen@bollebygd.se

ÖiS, ois@skovde.se

Justitieombudsmannen, JOkansli1@jo.se

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga

Utdrag ur inlämnad statistik för år 2020

Antalet ställföreträdarskap	69 st
Antalet ställföreträdare	57 st
Fördelningen på olika kategorier av ställföreträdarskap	
- Godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap. 4 §	32 st
- Gode män enligt föräldrabalken 11 kap. 4 §	26 st
- Övriga godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap. 1-3 §	3 st
- Övriga gode män enligt föräldrabalken 11 kap. 1-3 §	2 st
- Godmanskap för ensamkommande barn	0 st
- Gode män för ensamkommande barn	0 st
- Förvaltarskap enligt föräldrabalken 11 kap 7 §	3 st
- Förvaltare enligt föräldrabalken 11 kap 7 §	3 st
- Förmynderskap enligt föräldrabalken 10 kap.	31 st
- Förmyndare enligt föräldrabalken 10 kap.	26 st
Antalet ställföreträdaruppdrag för vilka arvode inte tas ut	14 st

Antalet registrerade förmynderskap med kontrollåtgärder enligt 13 eller 15 kap. föräldrabalken	1 st
Antalet ställföreträdare som entledigas utan att godmanskapet eller förvaltarskapet samtidigt upphör	3 st
Antalet godmanskap eller förvaltarskap som upphör på grund av att det saknas ställföreträdare och en ny inte kan utses	0 st
Antalet redovisningshandlingar som överförmyndaren har granskat och hur många av dem som varit med anmärkning	
- Granskade redovisningshandlingar	32 st
- varav granskade med anmärkning	1 st